

ZÁKON O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

**Základní pojmy
Příspěvek na péči
Sociální služby**

PhDr. Miroslav Barták, Ph.D.

OBSAH ZÁKONA

- Tento zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v oblasti sociálních služeb, inspekci poskytování sociálních služeb a předpoklady pro výkon činnosti v sociálních službách.
- Tento zákon dále upravuje předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka, pokud vykonává činnost v sociálních službách nebo podle zvláštních právních předpisů při pomoci v hmotné nouzi, v sociálně-právní ochraně dětí, ve školách a školských zařízeních, u poskytovatelů zdravotních služeb, ve věznicích, v zařízeních pro zajištění cizinců a v azylových zařízeních.

VYBRANÉ ZÁKLADNÍ POJMY

- Sociální službou činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.
- Nepříznivou sociální situací oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.
- Dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok, a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládnutí základních životních potřeb.
- Přirozeným sociálním prostředím rodina a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.

VYBRANÉ ZÁKLADNÍ POJMY

- Sociálním začleňováním je proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný,
- Sociálním vyloučením je vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace,
- Zdravotním postižením tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby,

POSKYTOVATELÉ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

- Poskytovateli sociálních služeb jsou při splnění podmínek stanovených tímto zákonem územní samosprávné celky a jimi zřizované právnické osoby,
- další právnické osoby, fyzické osoby a ministerstvo a jím zřízené organizační složky státu nebo
- státní příspěvkové organizace, které jsou právnickými osobami.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

- Zákonem je vymezen okruh oprávněných osob (občané České republiky, cizinci z dalších zemí EU, s trvalým pobytem v České republice, zákon vymezuje okruh oprávněných osob taxativně).
- Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby.
- Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle tohoto zákona při zvládnutí základních životních potřeb osob.
- Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

- Nárok na příspěvek má osoba uvedená v zákoně, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle tohoto zákona, pokud jí tuto pomoc poskytuje:
  - osoba blízká,
  - asistent sociální péče,
  - poskytovatel sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb,
  - zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
  - dětský domov
  - A speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

- Nárok na příspěvek má tato osoba i po dobu, po kterou je jí podle zvláštního právního předpisu poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace.
- Příspěvek se posuzuje u dětí do 18 let a u dospělých.
- Nárok na příspěvek nemá osoba mladší jednoho roku.
- O příspěvku rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

- Osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve:
  - stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby,
  - stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb,
  - stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb,
  - stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb, a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

- Při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby:
- mobilita,
- orientace,
- komunikace,
- stravování,
- oblékání a obouvání,
- tělesná hygiena,
- výkon fyziologické potřeby,
- péče o zdraví,
- osobní aktivity,
- péče o domácnost.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

- Schopnost zvládat základní životní potřebu se hodnotí ve vztahu ke konkrétnímu zdravotnímu postižení a režimu stanovenému **ošetřujícím lékařem**.
- Při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

- Pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu.
- Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.
- *Podrobné vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis.*

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

- Výše příspěvku pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc
- 880 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- 4400 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- 12800 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- 19200 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).
- Jinak u dětí a u některých případů, které konkrétně vymezuje zákon.

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

- **Žadatel o příspěvek je mimo jiné povinen:**
- podrobit se vyšetření zdravotního stavu lékařem plnicím úkoly okresní správy sociálního zabezpečení, popřípadě lékařem určeným Českou správou sociálního zabezpečení,
- podrobit se vyšetření zdravotního stavu u poskytovatele zdravotních služeb určeného okresní správou sociálního zabezpečení anebo jinému odbornému vyšetření,
- předložit určenému poskytovateli zdravotních služeb lékařské nálezy ošetřujících lékařů, které jim byly vydány, sdělit a doložit další údaje, které jsou významné pro vypracování posudku,
- nebo poskytnout jinou součinnost, která je potřebná k vypracování posudku, jsou-li k tomu okresní správou sociálního zabezpečení vyzváni, a to ve lhůtě, kterou okresní správa sociálního zabezpečení určí,

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Sociální služby zahrnují:

- sociální poradenství,
- služby sociální péče,
- služby sociální prevence.

Sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní.

- Pobytovými službami se rozumí služby spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb.
- Ambulantními službami se rozumí služby, za kterými osoba dochází nebo je doprovázena nebo dopravována do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování.
- Terénními službami se rozumí služby, které jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí.
- Při poskytování sociálních služeb lze tyto činnosti, u nichž to je možné a vhodné, poskytovat v distanční formě. Poskytováním činnosti v distanční formě se rozumí poskytování činnosti zajišťující potřeby osoby bez přímého vzájemného kontaktu zaměstnanců poskytovatele sociálních služeb a osoby, zejména prostřednictvím elektronických nebo zásilkových služeb.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

- **Pro poskytování sociálních služeb se zřizují tato zařízení sociálních služeb:**
- centra denních služeb,
- denní stacionáře,
- týdenní stacionáře,
- domovy pro osoby se zdravotním postižením,
- domovy pro seniory,
- domovy se zvláštním režimem,
- chráněné bydlení,
- azylové domy,
- domy na půl cesty,
- zařízení pro krizovou pomoc,
- nízkoprahová denní centra,
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
- noclehárny,
- terapeutické komunity,
- sociální poradny,
- sociálně terapeutické dílny,
- centra sociálně rehabilitačních služeb,
- pracoviště rané péče,
- intervenční centra,
- zařízení následné péče,
- centra duševního zdraví.
- Kombinací zařízení sociálních služeb lze zřizovat mezigenerační a integrovaná centra.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

- **Základními činnostmi při poskytování sociálních služeb jsou:**
- pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- poskytnutí ubytování, popřípadě přenocování,
- pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- základní sociální poradenství,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- sociálně terapeutické činnosti,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí,
- telefonická krizová pomoc,
- nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
- podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností.

Komu sociální služby poskytují pomoc? Příklady nejčastěji využívaných služeb

Osoby se zdravotním postižením

(ubytování, péče včetně ošetrovatelské, odborné sociální poradenství, materiální pomoc, sociální rehabilitace, rodinám s dítětem s postižením raná péče)

Potřebujete pomoci s úkony v běžném životě?

V takovém případě lze využít sociální služby odpovídající jeho potřebám. V případě dlouhodobé péče by se jednalo nejčastěji o služby jako domovy pro osoby se zdravotním postižením nebo domovy se zvláštním režimem. Naopak v případech, kdy je potřebná pouze částečná pomoc jsou zde služby jako pečovatelská služba, osobní asistence nebo denní stacionáře. Rodiny s dětmi zde mohou využít například služby rané péče.

Senioři

(ubytování, péče včetně ošetrovatelské, odborné sociální poradenství, materiální pomoc)

Pomohlo by Vám zajištění potřebné péče?

V takovémto případě je možné obrátit se na pobytové sociální služby, které poskytují celkovou a dlouhodobou profesionální péči s garantovanou kvalitou jako jsou: domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, domovy pro osoby se zdravotním postižením, nebo týdenní stacionáře.

Potřebujete pomoc s péčí o blízké?

V místě Vašeho pobytu Vám pomůže pečovatelská služba nebo osobní asistence. Přes den lze péči o potřebné osoby zajistit v denních stacionářích. Tyto služby mohou odborně pomoci s výkonem některých činností těm, kteří vyžadují pomoc a péči jiné osoby, především osobám se zdravotním postižením a seniorům.

¹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Jak funguje systém sociálních služeb v ČR?

Rodiny s dětmi

(materiální pomoc, poradenství)

Potřebujete pomoc se začleněním Vašeho dítěte do nového prostředí?

Pro možnost pomoci s přizpůsobením se Vašeho dítěte novému prostředí nebo pomoci s vypořádáním se se současnou situací je možné mimo běžných školských zařízení využít nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, s odborným personálem zaměřeným na tuto tematiku.

Osoby vyžadující krizovou pomoc

(materiální pomoc, ubytování, poradenství, krizová intervence - včetně psychologické pomoci)

Potřebujete pomoc při krizové situaci?

KDE NAJÍT DALŠÍ
INFORMACE,
VČETNĚ
INFORMACÍ V
UKRAJINŠTINĚ?

- https://www.mpsv.cz/documents/20142/2786931/system_socialnic_h_sluzeb210422.pdf

REFERENCE A ZDROJE INFORMACÍ

- <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108?text=o+sociá>
- <https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-ukrajine>

KONTAKTY A ODKAZY

ukrajina@ipvz.cz

ua.ipvz.cz